

Vidění sedláčkovy XVII.

Jak mnozí v kostelích pobožně, jiní nepobožně se chovají.

Po tak dlouhém o vojácích rozmlouvání, a daném sedláčkovy sprostnému naučení, řekl mu anjel Páně: „Viděls, sedláčku, již mnoho, co se v světě děje; ale co v kostelích, v domích Božích, v místech Pánu Bohu posvěcených a oddaných, ještě jsi neviděl. Poď také tam, a podivej se, co se tam koná.“ I uvedl ho do jednoho velikého kostela v den Páně nedělní, v kterém bylo již lidu mnoho obojího pohlaví; a tí pěkně, každý podle možnosti své, / oblečení. On pak sedláček jak to viděl, byl nad tím potěšen. Potom viděl, že kněz ze zákristie vyšel s ministranty, pěkným rouchem mešným oblečený, a k oltáři šel, aby mši svatou sloužil, a hned ji začal konati nábožně. On pak sedláček také se měl k pobožnosti, a měl za to, že všecken lid přítomný bude se nábožně Pánu Bohu modliti: ale brzo viděl, jak někteří ani neklekli, jiní toliko na jednom koleně klečeli, jiní šeptali aneb rozprávěli, jiní se smáli, a modlicím se překážku dělali, jiní na strany se ohlířovali, jiní zahálějice seděli aneb stáli, jiní na ženské pohlaví všetečně vzhlédali, a ony na ně zas, zdali by se někomu zalíbily, a spíš provdati, a jako kravičky na jarmarku se prodati, mohly. Na modlitbu, a na konání mše svaté, malý pozor měly; vnitřní pak pobožnosti mnohým méně. Viděl také sedláček mnoho psův a chrtův v kostele běhati, na stolice i na oltáře neřádit, které s sebou páni aneb oficíři jejich přivedli, nejináče, než jako by se byli na honbu a lovení zvěří vydali: a tí psí svým / štěkáním a běháním lidem nemalou překážku dělali v modlení a v pobožnosti, a v slyšení mše svaté. Vidouce tyto věci sedláček, divil se tak veliké opovázlivosti, že sobě místa svatého a domu Božího, a mše svaté, té oběti Pánu Bohu nejvzáctnější, tak málo vážili, a náležitěji nectili: a řekl k anjelu svému vůdci: „Co jsou to za lidé zde? Jsou-liž křesťané? A mají-liž za takové kostela Božího, a mše svaté neuctění, hřích?“

Řekl anjel: „Křesťané jsou títo všickni, ale již u nich svaté věci v tak lehké vážení přišly, že se v kostelích nejináče než jako v domích obecních chovají. Ach toť není pocta a služba Pánu Bohu, ale raději neuctění, kteréž na ně hřích uvádí. Však pohané v svých sbořích mnohým uctivějí se chovají. U Turkův kdo by psa do jejich kostela (oni jej mešit aneb mošea jmenují) uvedl, krk by ztratil: a tí Turci jsou, a předce to místo, které oni za svaté a Pánu Bohu oddané držejí, v takové vážnosti a uctivosti mají: a křesťané, kteří víru jistou a od Pána Boha vy/danou mají, místa posvěcená a Pánu Bohu oddaná v tak malé vážnosti držejí. Věř mně, sedláčku, že, poněvadž pravá pobožnost mezi mnohými nynějšími v těchto zemích křesťany uhasla a vystydla, zažžl ji Pán Bůh a vzbudil mezi novými křesťany, totiž mezi japonskými, sinenskými národy, mezi Indiány, Parakvariány, monomotapskými, mogorskými, Mexikány, etc. a jinými daleko od nás vzdálenými národy, které velební patres Tovaryžstva Ježíšova, a jiní řeholníci na víru křesťanskou obrátili a přivedli. Tam jest vidět, jak pobožně, pokorně a příkladně v kostelích se chovají, jak s pláčem a horlivým upěním se při mšech svatých Pánu Bohu modlívají: jak vzdychávají k Pánu Bohu, až se tí dobří lidských duší pastýři, patres jesuití, a jiných řádův mníši, musejí diviti, a veliké z toho mají potěšení. Žádný tam v kostele, byť i pohan do něho vešel, při konání mše svaté nezakašle, neodchrkuje, ani se nezasměje, ani čeho scestného se nedopouští. Všickni na / kolena kleknou, když jest tomu čas, a všickni vstanou, když vstáti náleží; nebo tak naučení jsou od svých duchovních učitelův. O jak milo jest na tu jejich pobožnost hleděti! O jak tu pěkný příklad! Takových lidí z srdce pobožných modlitby horlivě vycházející, vzdychání a upění svatých anjelů do svých rukou přijímají, a Pánu Bohu obětují, jak činival svatý Rafael archanjel modlitbám a dobrým skutkům starého Tobíáše.

Netoliko pak noví křesťané na Novém světě tak pobožní a horliví v kostelích jsou, ale i staří v našich těchto zemích takoví byli za času svatých Crhy a Strachoty arcibiskupův moravských, a po nich za mnohá léta: V Čechách svatý Václav kníže české, kterýž netoliko ve dne, ale i v noci do kostelův chodival, a tam klekajíc na kolena, a někdy na zem se rozeštríc, před oltářem Pánu Bohu se horlivě modlival. Dělal

také tak jeho dědové, totiž Bořivoj a Lidmila knížata česká, kteříž po uznání Boha živého pravého, a po přijatém víře křesťanské a svatém křtu, na pobožnost se oddali, a odvedše knížetství synovi svému, sami v kostelích a na modlitbách nejvíce času vynakládali. 136

5 Ale títo příkladové známi jsou, aniž koho již pohnou k následování, povím ti jiný příklad, o kterém píše svatý Řehoř papež římský v třetí knize Rozmlouvání v kapitole 14. takto: Mních jeden, Izák jménem, z krajiny syrské přišel do města vláského Spoletu, a vejda do kostela, kostelníkům 10 žádal, aby se mu tu, jak by dlouho chtěl, modliti dopustili, a času pokojnějšího ven z kostela vyjítí nenutili. Té chvíle tehdy na modlitbu se oddajíc, celý den na modlitbách strávil; ano i s dnem noc spojil. Druhého také dne spolu s nocí na modlitbách trval: potom také i třetí den k prvním přidal. To 15 když jeden z kostelních služebníkův, jsa duchem pejchy nadutý, uhlídal, z čeho se měl vzdělávati, z toho k své škodě přišel: nebo ho pokrytce, a hruběji ještě pokládačem, nazýval, říka: že se před lidmi ukazoval, jako by se / tři dni a tři noci 20 v kostele modlil. A přistoupiv k němu s hněvem, políček mu dal, aby jako pokrytec, samý způsob života pobožného na sobě nesa, s hanbou z kostela vyšel. Ale hnedky zlý duch do toho kostelníka vešel, a před nohy muže Božího Izáka ním hodil, a skrze usta jeho křičeti počal: 'Izák mne vyhání! Izák mne vyhání!' Nebo jak by mu říkali, jakožto přespolečnímu, žádný 25 nevěděli, ale jméno jeho ten duch vynesl, který, že by od něho mohl být vyhnán, volal. Ale muž Boží Izák hned se za toho kostelníka Pánu Bohu modlil, a tak zlého ducha z něho vypudil. O tom napsal svatý Řehoř. Z toho se vidí, jak staří křesťané v kostelích se uctivě chovali, a Pánu Bohu modlivali, a jak Pán Bůh pyšného posmívače trestal. A to o modlitbě v kostelích. Již také slyš o mši svaté, jak pobožně má být od lidí v kostelích slyšená, a to celá, od počátku až do konce.

Mše svatá, poněvadž jest obět Pánu Bohu nad všechny jiné 35 oběti, které od počátku světa obětované byly, nej/světější a nejdůstojnější, má od lidí duchovních konaná být s tou největší pobožností: a s takovou také od lidu křesťanského má být slyšená, a tí, kteříž při ni tak se chovají, veliké milosti u Pána Boha nabývají, a na tom světě požehnání, pomoci 40 a ochrany: na onom pak světě věčné v nebesích odplaty do-

cházejí. Slyš, co Pán Bůh vzkázal svatému Kassiovi, biskupovi narnienskému. Ten svatý biskup každého dne mši svatou s tak velikou pobožností konával, až se slzami políval: pročež od Pána Boha skrze kněze svého takové potěšení dostal: Čiň, co 5 činíš, pracuj, co pracuješ, ani ruka tvá, ani noha tvá neustávej, na den svatých apoštolův ke mně se dostaneš, a zaslouženou mzdu přijmeš. — Kterýžto po sedm let na den svatých apoštolův, když obět mše svaté vykonal a tajemství svátosti velebně vykonal a přijal, z těla se vystěhoval do nebeské radosti. Čti 10 o tom v čtvrté knize Rozmlouvání svatého Řehoře v kapitole 59. Ale takto tu historií rozuměj, jestliže tí otcové ducho/vní, kteří mše svaté pobožně sloužívají, takovou v nebi odplatu dostávají, že i lid světský, který je nábožně slýchává, i na tomto světě 15 dostává. 139 milosti a ochrany Boží oučasten bývá, a v nebi odplaty věčné dostává."

Vidění sedláčkovo XXV.

O poutích na svatá místa, a o poutnících.

Řekl anjel sedláčkovi: „Ještě zavedu tě na svaté místo, na které se schází mnoho lidu putujícího, a tí tam žádávají a očekávají milosti od Pána Boha, od blahoslavené Panny / Marie, matky Boží, a od jiných svatých.“ Odpověděl sedláček: „Podíme tam, pane, a já rád s tebou na to svaté místo půjdu, abych se nětčemu dobrému naučil, aneb co spasitedlného viděl, aneb slyšel k potěšení mému.“ Když tam přišli, našli na tom místě lidu všelijakého množství veliké, a viděli, že ještě více a více jich přibývalo; nebo zdaleka přicházeli tam s procesí, s korouhvěmi, s obrazy svatých, s zpěvem, s troubením a bubnováním, a jinak připravení. I řekl sedláček k anjelu: „Dobře-liž títo poutníci dělají, že opustí své domy a hospodářství, ano i své domácí kostely, sem připutovali? Zdalíž Pán Bůh není v každém místě, a v každém kostele, a jest hotov uslyšeti každého věrného, kdo ho upřímně hledá a prosí?“ Odpověděl anjel: „Tak jest, jak ty pravíš, že Pán Bůh všude jest, a hotov jest vyslyšeti každého, podlé velikého milosrdenství svého, a milosti své mu uděliti. Ale také věz, že jest dobře na svatá místa putovati; nebo Pán Bůh a blahoslavená Panna Maria zvolili a oblíbili sobě ob/zvláštní místa, na kterých by ctění byli od lidí, prozby jejich vyslyšeli, hříchy jim odpouštěli, a milosti udělovali. A potvrzují to mnohá dobrodiní, která zázračně mnozí pobožní poutníci tam obdrželi. Však poutníci všickni mají na pouti choditi dobrým oumyslem. Dobrý pak oumysl jest, aby to putování bylo, ta práce a modlení ke cti a chvále Boží, a poutníkům na odpuštění hříchův, na dosažení odpustkův, a milosti u Pána Boha, a u Panny Marie, a na uzdravení neduhův duchovních i tělesných. Toho aby oučastní byli poutníci, mají tam pokání učiniti z hříchův svých náležitě, a k stolu Páně jíti nábožně, a modlitby vykonávati pobožně. Kdo tak čini, má nádeji dobrou. Slyš

Tři panny šly spolu na pout samotné na svaté místo. Přihodilo se, že se s nimi sešli dva pobožní mniší, také na to svaté místo putující: a když se ku kostelu přibližovali, do kterého putovali, řekl jeden z těch mníchův: „Já budu mši svatou sloužiti nejprvé, a vy všickni klečíc slyšete ji.“ Když tehdy pobožně sloužil, a byl v tejně modlitbě, in memento za živé, a dlouho se tejně modlil, byl u vytržení v duchu, a viděl, jak anjel Páně z nebe sstoupil, a měl v ruce pěkný věnec z červených růží, a položil jej na hlavu jedné z těch panen. Potom zas viděl, že ten anjel druhé panně postavil na hlavu věnec bílý a krásný, z bílých růží uvitý. Naposledy viděl, že přišel ďábel hrozný, a měl v jedné ruce housle, a v druhé hadru nějakou šerednou, a mrštil tou hadrou třetí pannu přes hlavu, a šeredně ji pokálel. To když ten kněz viděl, přišel zas k sobě, a myslil, co by to vidění znamenalo. Když pak mši svatou dokonal, zavolal na stranu jednukaždou tu pannu, a ptal se první, jaký měla oumysl na pout jíti, a nač při mši svaté myslila? Odpověděla ona, že má dobrý oumysl Pánu Bohu na tom svatém místě se modliti: a že sobě rozjímalá o trnové koruně, kterou Pán Kristus byl od židův korunován: a ta jeho koruna že byla krví jeho nejsvětější zbárvená. To slyšíc mních porozuměl, proč / ji anjel svatý na hlavu postavil věnec krásný z červených růží uvitý. Zavolal druhou pannu, a ptal se ji, nač při konání mše svaté myslila? Odpověděla ona, že myslila, jak jest převeliká dobrota Pána Krista, kterýž lidem kajícím a prosícím milost svou štědře uděluje, a dary svými je poděluje. Poznal z toho mních, že pro to dobré myšlení anjel svatý přinesl jí věnec z bílých růží, a na hlavu ji postavil. Zavolal třetí pannu, a ptal se ji, jaký oumysl měla na to svaté místo putovati, a co, slyšíc mši svatou, myslila? Odpověděla, že myslila koupiti sobě rouchu nějakou pěknou, aby ji z pouti domu pro ozdabu těla svého přinesla, a na té pouti při muzice aby do tance šla a veselá byla po obědě. To slyšíc mních poznal, proč nepřišel k ni anjel jako k druhým; ale ďábel, a proč ji ten ďábel hadrem ohyzdným přes hlavu mrštil, a proč v druhé ruce housle měl; totiž že ona oumyslu dobrého neměla, a na světské věci, i na tanec myslila.“ Gotschalch. Holen part. Aestival. Serm. 100. C. (in Spec. ex. / tit. Peregrinatio. Ex. unico). „Z toho vidíš, sedláčku, že kdo putuje na některé svaté místo, má oumyslem dobrým putovati, a pobožně se tam chovati. Slyš

ještě jinou historií, jak někteří putovali na svaté místo, a jak pěkný příklad na sobě ukázali.

5 Léta Páně 1555. byl veliký mor na pomezí pánův Benátčanův, a v jejich zemích, takže veliké množství lidu vymřelo: 5
kterýžto mor když se k zemi koritánské a k městu Utina přiblížoval, 5
rádlní páni téhož města starajíce se, aby ten mor na jejich poddané i do města se nedostal, učinili slíb Pánu Bohu, a blahoslavené Panně Marii, jestliže je zachová od toho smutného pádu, chtějí a budou putovat do Lorety, -kteráž 10
ve vlašské zemi jest, a tam poděkování náležitě učiniti. Vyslyšel je Pán Bůh, a jakkoliv široko a daleko ten mor lid hubil, 10
však do končin jejich ani do města nevstročil. Pročež když ten mor přestal, nařídili oni slavnou procesi, v níž bylo samých zemanův tří sta, a jiného lidu množství. Nesli na té procesi 15
o braz křížifixu pěkně udělaný, a jiné veliké dary do Lorety. 209
Když tam přišli, a do kostela vešli, tu bylo viděti, s jakou pobožností a s pláčem Pánu Bohu a blahoslavené Panně Marii 15
děkovali za ochranu od moru, jak vespołek se přátelsky objímali, a všechno dobré sobě vlnšovali: takže kdokoliv je viděl, 20
spíakati nad takovým příkladem musei. Potom ty vzácné sebou přinesené dary v domě Panny Marie lauretánském odevzdali. Posud tuto, sedláčku, zdalíž se títo poutníci Pánu Bohu a Panně Marii nelíbili. O tom píše Horat. Tursellin." (In Daucoult. cap. 3. tit. 31. Ex. 1.)

25 Když tyto řeči s podivením a pochválením sedláček vyslyšel, a maličko na stranu se podíval, uhlídal jinou procesi, a mezi 25
těmi byli oblečení do kápí plátěných, a hlavy měli zakryté i tváře kuklemi, záda pak odkryté, a tí se bičovali; někteří až do krve, někteří dost lehce, někteří sotva bičiky na hřbety 30
příkládali. Vidouce to, divil se, a ptal se anjela, co by to bylo? A dobře-li by to dělali? Odpověděl anjel: „Kteří to činí oumyslem dobrým, totiž, aby tak za své hříchy sami sebe trestali, a bůjnost těla krotili, jak dělával i svatý Pavel apoštol, a sám o sobě píše, že trestával tělo své a v službu podroboval: 35
1. Corint. 9., dělávali také tak mnozí svatí, item, kteří se bičují k uctění Pána Krista, kterýž od bezbožných pro hříchy lidské byl těžce po celým těle zbičován, tí také dobře dělají, a zásluhu mají, a Pán Bůh jim pokutu zaslouženou odpustí. 40
Kteří pak z všetečnosti, aneb aby od lidu byli viděni a chváleni, těm nebude dobrá odplata.“

Rekl sedláček: „Když jsem ještě mladý byl, slyšel jsem, že některé paní mēštky jednoho města královského zde na Moravě, když putovaly na svaté místo, a chtěly se také do kápí mrskáčských oblecti, a potom se bičovati, že se nejprve uradily, aby se dobře vínem podroušily, aby bolesti netrpěly a nocítily: ale že se více podroušily, než jejich hlavy unesti mohly, na zem padaly. Což vidouce lidé sprostní, a o jejich chytrosti nevědouce, mysli, že ony z veliké horlivosti k Pánu / Bohu 211
tak omdlevaly, až na zem padaly: ale jiní rozumnější vědouce, co jest bylo, směli se. A já sám sprostý sedláček ty paní mēštky jsem znal, a některou bych jménovati uměl. Co se tobě, anjele Boží, o těch paních zdá?“ Odpověděl anjel: „Tí a takoví těl svých mrskáčí žádné dobré odplaty a zásluhy u Pána Boha neměli; ale trestání zasloužili. Zdalíž může kdo Pána Boha ošiditi? To pak věz, že ďábel z toho jejich opilství a bičování měl smích a radost, potomť on je bičoval v očistci za to pokrytství, až se jim stejskalo. A jestliže se ony jemu v moc do pekla pro jiné hříchy dostaly, tam on je mnohém více bičuje.“

20 Rekl zase sedláček: „Když jsem od tebe, anjele vůdce můj a učitelí moudrý, slyšel jménovati ďábla, a ten že se z některých pokrytských poutníkův posmívá, přišlo mně na mysl starodávní přísloví, totiž: že kde Pán Bůh má kostel, tu sobě také ďábel kapli postaví: jak já tomu rozuměti mám?“ 25
Odpověděl anjel: „Rozuměj, sedláčku, takto: že ďábel hledí pobožnost lidskou rušiti, a lidí k / tomu nabízí, aby někteří na 212
pout šli z všetečnosti: jiní aby tam dobře pili: jiní aby tam mohli nětco ukrásti, neb peníze někomu z kapsy vytáhnouti; někteří snad aby tam příležitost k smílnění neb cizoložení našli. Někteří tam ani mše svaté zcela neslyší, mnohém méně kázání. A tak ne jeden z pouti větší břemeno hříchův domu nese, než na pout nesl.“

30 Ptal se ještě sedláček: „Pověz mně, prosím, anjele svatý, také-liž páni, kteří poutí ustanovují, a hostiny tam strojí, a na ně mnoho nakládají, mají za to zásluhu u Pána Boha?“ Odpověděl anjel: „Ne velikou mají zásluhu; nebo oni při tom více svého zisku hledí, než cti a chvály Boží, a než spasení lidských duší. Hledí, pravím, aby tam mnoho sudův piva a věder vína vyšenkovali, a mnoho peněz natržili. Kdyby oběd dosti skrovný chudým, kteří právě chudí a bidní jsou, udělali, což by 40

je mnohém méně koštovalo, byla by jistá zásluha a odplata u Pána Boha. Ale když velikým nákladem hostí pány, kněze, / mníchy, kteří mají dosti odkud živí býti, malá za to odplata 213 u Pána Boha bude. Zdaliž oni nevědí, co Pán Kristus u svatého 5 Lukáše evangelisty v kapitole 14. mluví? Ba dobře vědí; neboť muži učení jsou; ale divnou nějakou nepozorností na to nepamatují, sed conformant se huic saeculo. Mluví tehdy Pán Kristus: Když činíš oběd neb večeři, nezvi přátel tvých, ani bratří tvých, ani příbuzných, ani sousedův bohatých, ať by snad i oni tebe zase nezvali, a byla by tobě odplata. Ale když činíš hody, povolej 10 chudých, kulhavých, slepých, a blahoslavený budeš; neboť nemají, odkud by odplatili tobě, ale budeš odplaceno tobě při vzkříšení spravedlivých.“

Vidění sedláčkovu XXVI.

O žebrácích.

Rekl zase sedláček: „Anjele můj milý, poněvadž jsem na pouti velmi mnoho žebrákův viděl, o těch bych také rád naučení slyšel; kdyby ráčila svatost tvá mně nětco o nich pravdivého oznámiti. Také jsi teď málo vejš v roz/mlouvání o poutích a poutnických slova Krista Pána učícího přednesl, aby ne bohaté pány, ani přátele a sousedy, na hostinu zvali tí, kteří by ji strojili; ale chudobné, žebráky, slepé, kulhavé, etc. raději pozvali na hody: o žebrácích rač mně moudrost tvá dáti naučení.“ Odpověděl svatý anjel: „Jest pravda, mnoho na té pouti žebrákův bylo, a bývá jích na jiných poutích tak mnoho aneb více: ano i sem a tam se jích dosti mnoho prochází. Ale zdaliž to všecko chudí žebráci jsou neb lidé potřební? Věz, sedláčku, že jest mezi nimi lidu lenošného dosti, kteří by mohli s práci býti, a živnosti sobě rukama dobývati, ale nechťejí pracovati, než zahálčivý a toulavý život vedouce, a z pouti na pout, z jarmarku na jarmark, z hodův na hody se smýkají, a almužnamí se živí. A jsou mezi nimi fortelní i nezbední. Fortelní jsou, kteří se dělají chromí neb kulhaví, a mohou dobře choditi: jiní nemocní, a hlavy zavazují, a nic jích neboli: jiní dělají se býti slepými, ale dost by měli zraku k práci: někteří ukazují ruce aneb / nohy bolavé, a není tak; nebo věz jistotně, že jeden žebrák na pouti sobě namazal ruku svou starým sejrem, a zkřivenou ji držel, a lidem ukazoval, aby se zdálo, že má ruku velice bolávou, a aby tím více peněz od lidí dostal. Jiný se udělal chromým, a dal se druhému na trakači po poutích voziti, jako by choditi nemohl: a když ho ten mladý na jedné pouti nespěšně vezl, on mu domlouval, že ho zle veze, tak dlouho, až se svadili. Tu mladý hodil chromým i s trakačem z kopce dolu. A když se trakač a chromý v něm sedící počal z kopce dolu válet, chromý bojíce se, aby se i s trakačem nepolámá, aneb nezabil, našel hned nohy, a vyskočíc rychle 214 215

z trakače, utíkal do lesa, nechaje trakače, i co v něm měl, s velkým lidu přítomného smíchem. Vidíš, sedláčku, že i žebráci někteří fortelní jsou. Nezbední pak jsou poutníci a vojáci z vojny propuštění, kteří sedláky po vesnicích vytloukají, a když oni nebozí nemají, co jim dáti, vadí se s nimi a bezděk nutí, aby jim dali. Chléba bráti nechťi, než peníze, aneb máslo, sůl, vejce, vaření: a čeho sami snísti nemohou, to prodají, a peníze propíjí. Někteří se dělají duchovními neb mníchy, a nejsou: oděv toliko černý nescou a podobu mníšskou nescou, a tak lidí mámi, aby více almužen dostali.“

Divil se těm fortelům a nezbedám žebrákův sprostný sedláček, a ptal se anjela: „Také-liž takoví žebráci mají za to hřích, že takovými způsoby a fortely almužny žádají a berou, a zle jích užívají, a je protancují a propíjí?“ Odpověděl anjel: „Ovšem žeť mají hřích; a to veliký: a ta almužna bude je tížiti a tlačiti velice, jak o jednom žebráku máš historii takovou. Byl jeden lenoch veliký, který pracovati nic nechtěl, než almužnami se živiti. Přišel dne některého do krčmy obecní, a tam postavíc na straně svou mošnu, v níž byly krajíčky chléba vyžebraného, položil se na lavici a spal. V tom také přišel tam svatý člověk jeden, který ho znal, a vezmouc z mošny jeho krajíček chléba, položil mu jej na prsa: tu ten žebrák počal těžce oddechávati, potiti se a svíjeti, jako pod nějakým přetěžkým břemenem. Když to viděl svatý muž, sňal mu z prsův ten krajíček chléba, a zase jej do jeho mošny vložil, a zbudic žebráka ptal se ho, co mu bylo, že tak těžce dejchal? Odpověděl, že se mu zdálo, jako by mu veliký kámen na prsech ležel, a tak velice tlačil, že ho málem nezatlačil, až předce z něho spadl. Řekl svatý muž: „Nebyl to kámen, ale jeden toliko chléb a krajíček z tvé mošny, kterýžs vyžebral: a dal ti to Pán Bůh, abys cítil, jakou velikou tíž, abys poznal, jak těžká jest almužna vyžebraná od lidí zdravých a zahálčivých, a jak těžce za ni takoví žebráci odpovídati budou.“ Ale slyš ještě, jak Pán Bůh fortelně žebráky ztrestal a zahanbil.“ Gotschalch. Holen Serm. 75. de Temp. (in Spec. ex. tit. Otium. Ex. 3.).

„Dva muži cestou jdouce, a po cestě v chládku odpočívající, uhlídali, že touž cestou šel svatý Epifanius biskup, a vědouce, že on štědrě chudým almužny dává, uradili se, aby jeden z nich na znak se položil, a dělal se, že jest umrlý, a druhý / aby ho plakal, a žádal od Epifania almužny, aby měl nač

216

217

218

umrlého tovaryše svého dáti pochovati. Když k nim přišel Epifanius, a vyslyšel prozbu toho muže, potěšoval ho, aby neplakal, a sobě nenařikal pro smrt tovaryše svého, poněvadž tak jest od Pána Boha uloženo každému člověku jedenkrátě umřítí: a dal mu dobrou almužnu, na kterouž by pohřeb náležitý umrlému zjednal. Když Epifanius odešel, zbudil ten muž tovaryše svého, aby vstal; ale on ležel: a když se ho ani podruhé, ani potřetí dovolati nemohl, hlasitě mu mluvil, že dostali štědrou almužnu, aby vstal, že sobě dají dobrou hostinu přistrojiti: ale on se ani nehnu, neb opravdově umrlý byl. Poznajíc on, že tovaryš jeho opravdově umrlý jest, ulekl se, a vstana hned běžel za svatým Epifaniem, a oznamujíc mu, jak fortelně od něho almužny žádali, a co se stalo tovaryši jeho, prosil ho s pláčem, aby jim ten hřích odpustil, a tovaryše jeho umrlého z mrtvých vzkřísil. Ale Epifanius potrescíc ho slovy, umrlého vzkřísiti nechtěl: aby totiž i ten / pozustalý, i jiný každý, fortelně almužny nežádal, a z duchovních lidí posměchu sobě nedělal.“ Trip. hist. Eccles. lib. 9. cap. 48. (in Spec. ex. tit. Eleemosyna. Ex. 6.). „Ale ještě slyš příklad o jednom žebrákovi, proč on a jak brával almužny, a co s nimi dělával, a jak měl šťastnou a svatou smrt: a tu historií napsal svatý Řehoř papež takto:

Byl v Římě žebráček jeden, velmi těžkou nemocí snižený, jménem Servulus. Ten ačkoliv statkem chudý, však zásluhami bohatý jsa, těžkou nemocí chřádl; nebo od toho času, jak jsme ho znáti mohli, až do konce života dnou zlámaný ležel, takže nikdy vstáti nemohl, ani se posaditi, ani ruku k ustům vztáhnouti, ani nikdy z jedné strany na druhou se obrátiti možné mu nebylo. K tomu, když máťe jeho s bratrem, aby mu posloužili, přicházela, skrže ně všecko, což mu z almužny, mímo skrovné vyživení, vybejvalo, chudým rozdával. Čistí zholá nic neuměje, Písma svatého knihy sobě koupil, a je jiným sobě k přečtení podával: a tak se stalo, že tím způsoby se Písmům svatým naučil. O to se nejvíce snažoval, aby Pánu Bohu zpěvy, v bolestech, které snášel, díky činil, a v chválách Božích ve dne i v noci trval. Když pak se již blízkého k smrti býti uznal, pocestných, jimž hospody u sebe dopřál, napomínal, aby vstana s nim žalmy, dlé očekávání smrti, zpívali. A když s nimi, sám již prvé umírající, prozpěvoval, hlas zpívajících hrůzou velkého vzkřknutí okřik, fka: „Mlčte, zdaž neslyšíte,

219

220

40